

Zenefinancok és kalózkodók

Micsoda dolog ez? — kérlik, s panaszzalják a magnó- és videokazetta-forgalmazók — minden egyes üres tekercs árából nyolc százalék a Szerzői Jogvédő Hivatalt illeti meg. Hiszen a kazettákon nincs is még se kép, se hang, s ha lesz is, ki tudja azt előre, hogy jogdíjas-e a szerzemény? — No, hát ez az! — mondja e panasz hallatán Marton János, a jogvédő műsorengedélyezési főosztályának szegedi (igazából Csongrád és Békés megyei) kirendeltségvezetője. Ennyire nem ismertek nálunk a szellemi tulajdonú művekkel kapcsolatos jogok és kötelezettségek.

Szó mi szó, tényleg nem ismertek. Találkoztam egy sportesemény alkalmi szervezőjével, akit utólag kellett figyelmeztetni, hogy a nyilvános helyen — történetesen közterületen, a szabad ég alatt — muzsikáló zenekar fellépése után igaz, nem nagy összeget, pár tucat forintot szíveskedjenek a hivatalnak befizetni. Hasonló helyzetbe kerülhetnek az áruházvezetők, a vásárosok, a cirkuszi előadást gépkocsiról zene kíséretében reklámozók, a kempingek „zenefelölői”, s még jó pár, rendszeres és alkalmi esemény szervezői, ha „nem gondolkodnak rá”: az irodalmi és zeneművek szerzőit a jogdíj megilleti. S mert mondjuk egy közterületi dívatbemutatót a magnetofon bekapcsolója aligha állhat közvetlen fizetési kapcsolatban az elhangzó mű szerzőjével, a közvetítő (az összegyűjtött jogdíjakat a szerzőknek elosztó, továbbító) szerepre vállalkozik a jogvédő hivatal.

Ez idő szerint Szegeden kívül Kaposvárott van még kirendeltségük. A budapestihez képest szűkített és kísérleti jellegű a tevékenységük, de már működésük nyolc hónapja alatt sikerült elfogadtatniuk — s erre főként a vendéglátó-ipari kisvállalkozók esetében volt szükség — munkájuk létjogosultságát, indokoltságát. Békésben 84, Csongrádban 96 település szórakozóhelyeit, klubjait, nyilvános rendezvényeit kísérik figyelemmel — számítógépes nyilvántartásukban vagy ezer zeneszolgáltató hely adatait rögzítik. S noha alapvetően

rend van a jogdíjfizetés tekintetében — mondja Marton János — a tavalyi, közel 4 és fél milliós jogdíjösszegekből egymillió befizetését perben kell kikövetelnük.

Az nehezíti a munkájukat, hogy a műsorengedélyezés korábbi rendszere tavaly megváltozott: a tanácsok megszűntével az önkormányzatok csak a kisebb településeken tudják a feladatot vállalni, a városokban — mert annyi már a rendező szerv — nem. Az Országos Szórakoztatózelei Központ megszűnt — nincs tehát már kötelező zeneszikközvetítés sem. Szegeden ebben a helyzetben a jogvédő kirendeltsége vállalkozott az adatgyűjtésre — adatszolgáltatási lapot, a befizetéshez csekkel is a megyei önkormányzati székház V. emeletén lévő irodájukban lehet beszerezni. S ott persze információt is kérhet az, aki tájékoztatlan ugyan, de nem szeretné senkinek a szellemi alkotásával kapcsolatos jogát sérteni. S hogy egyre többen lesznek ilyenek, azt remélik a hivatal szegedi munkatársai. Meg azt: egyre ritkábban nevezik majd őket zenefinancoknak. (Vajh! mi lenne a becenevük, ha — mint Németországban — egy közepes színvonalú diszkóban 6 ezer márkát — a jelenleginél jóval magasabb díjat írta elő a miniszteri rendelet, vagy ha a kalózkodókat nem csupán 10 ezer forint erejéig büntethetnék a szabálysértésért, hanem — maradjunk a német példánál — háromtól öt évig terjedő börtönbüntetésre?)

P. K.

Ha ma valaki videovevítést tart, vagy videodiszkót alkalmaz a vendéglátó-ipari üzletében, különböző engedélyeket kell beszereznie. Először is a helyileg illetékes megyei önkormányzat művelődési osztályától úgynevezett videovevítési engedélyt kell kérnie az üzletre. Az elintézési határidő 30 nap. Ha korábban nem követelt el az üzlet tulajdonosa, illetve bérelője szerzői jogi szabálysértést, különösebb mérlegelés nélkül megadják az engedélyt. Ezután a vetítéshez rendelkeznie kell az úgynevezett videoforgalmazási engedéllyel, amit például a Mókép Videotéka ad meg azzal, hogy a tőle kölcsönzött kazetta nyilvános vetítéséhez hozzájárul. Ezt a hozzájárulást azért adhatják meg, mert ők is nyilvános vetítés céljaira vásárolták meg a gyártótól a kazettát, nyilván, lényegesen magasabb áron, mint a kizárólag házi használatú kazetták esetében. Ebből az következik természetesen, hogy jelenleg kizárólag azok a kazetták vetíthetők nyilvánosan, amelyeket ilyen célra béreltek, és a bérbeadó Mókép Videotéka és más forgalmazók az úgynevezett videoforgalmazási engedélyt is megadják hozzá. (Figyelem: az ellenőrző hatóságok — rendőrség, gazdasági rendőrség, tanácsai szakemberek — az úgynevezett kalózkazettákat elkobozzák, és emellett szerzői jogi szabálysértési eljárást is indítanak!) (A Magyarországi Cash Flow 1991 januári számából.)

„Szeretem a problémás eseteket”

A múlt év októberében Ruha István tartott mesterkurzust a konzervatórium hegedűs növendékeinek. A foglalkozás szünetében a gyerekekről kérdeztem. „Hogy ezek a srácok és leánykák ilyen nyitottak, hajlékonyak, az annak a kis göndör hajú pasasnak köszönhető” — mondta a mester, s újjával Szecsődi Ferenc felé mutatott, aki a terem másik végében társalgott tanítványaival.

Szecsődi Ferenc hegedűművész, a szegedi konzervatórium tanára idén a Szegedért Alapítvány művészeti díjasa.

— Pestet hagytad ott egy vidéki városért...

— Ismerőseim akkor azt mondták, bolond vagyok. Úgy jöttem ide, hogy előtte nem is jártam Szegeden. Egy rossz Wartburg volt minden vagyonunk; tisztességes hegedűm se volt. Egyedül Weninger Richárdot ismertem, aki ide hívott, állást kínált. Három év múlva aztán önálló bemutatkozási lehetőséget kaptam a filharmóniától. Később, Pesten, a Muzsikus Fórumon olyan nagy sikert reméltem, hogy magam is meglepődtem.

— Nemrég azt nyilatkoztad, későn érő típus vagy. Saját pályád alakulása hogyan befolyásol a tanításban?

— Afféle problémás növendék voltam. Kilógtam a sorból. Nem úgy tartottam a vonót, ahogyan a nagykönyvben megírták. Aztán a tanítás során megfigyeltem, abból a növendékekből, aki tökéletesen megfelelt minden iskolai elvárásnak, nem lett igazi művész. Én szeretem a problémás eseteket. Miközben azt gondolom magamról: szigorú vagyok tanítványaimhoz.

— A Szegedért Alapítvány kuratóriuma a konzervatórium hegedű tanszakának pályázatát is díjazta.



Szecsődi Ferenc

— Március 7-én hallgatói hegedűversenyt rendezünk, melyen minden növendék részt vehet — tekintet nélkül a korára. Együtt indulhat a tízéves a huszonhárom évessel. A tehetség ugyanis nemcsak összehasonlítható mértékű. A versenyt ezután minden évben megrendezzük. Az alapítványhoz beadott pályázatunk is ezért született. Most, hogy az első versenyre készülünk, megkérdeztem a növendékeimtől: mit gondolnak, a jelentkezők közül kinek lesz a legnehezebb helyzete. A válasz: annak, aki megnyeri a versenyt. Hiszen a győztestől továbbra is mindenki azt várja, hogy magas színvonalon teljesítsen.

— Szakmai szempontból mit jelent a Weiner Kamarazenekarral együttműködés?

— Egy-egy zenemű előadásához többször is meghívunk különböző zenekarokat. De ugyanazt a művet, lehet, hogy legközelebb csak tíz év múlva tűzik műsorra valahol. A Weiner Kamarazenekarnak állandó repertoárja van, így velük folya-

matosan játszhatok egy-egy — Mi tartott itt, Szeged-darabot.

— Külföldi útjaidon biztosan összehasonlítod az itteni és a külhoni állapotokat...

— Igen, van némi tapasztalatom, de azt mondom, nem maradnék kint huzamosan egyetlen nyugati államban sem. A lausanne-i konzervatóriumnak 76 Steinway zongorája van (ez a világ legjobb márkája!). A szegedinek egy sincs. Az itteni konzervatóriumban mégis sokkal több tehetséges fiatal tanul és muzsikál, mint a lausanne-iban. Nekik pénzük van, nekünk meg tehetségünk. Soha nem akartam ebből az országból elmenni, egy hét után mindenütt honvágyam van.

— Mit mondjak erre? Egyszerűen jó itt lenni. Szabadnak érzem magam... A kollégáimmal jól kijövök, a főnököm nem gátol a munkámban, s abban, hogy a pályámat alakítsam. Feleségemmel nagy nehezen felépítettünk egy házat. A családom is ide költözik. Ha nem hegedűlök, akkor is jól érezném itt magam. Ha ne adj isten, valami baj történne a kezemmel, akkor sem esnék kétségbe.

— Mit csinálnál?

— Nyitnék egy vendéglőt.

— És ott ki hegedűlne?

— Nem tudom, én főzőnék, az biztos.

(pacsika)

Szegedért

Igy hívják azt az alapítványt, ez a neve. Ezért aztán az afféle járatlan ember nehezen érti, miért épp ez hivatott támogatni olyan, támogatásra egyébként méltó témákat, mint a szicíliai vulkanizmus tanulmányozása, vagy az Amerika felfedezéséhez kapcsolódó kutatómunka. Az sem teljesen világos, miért alapítványi pénzből finanszírozzák azt az egyébként nemes célú vizsgálatot, amely a város levegőjének „por általi környezetkárosodását” mérné.

Aztán itt van a fődíj esete. Ezt az elnökség joga odaítélni, amely elnökség tagjai az alapítványtevő vállalatok képviselői, valamint a kuratóriumok elnökei. Az elnökség idén is, tavaly is megkérdezte a kuratóriumokat, kit tartanának érdemesnek e legfőbb elismerésre. A szakértőkből álló társulat a múlt évben egyhangúan a kábítószer-élvezőkkel foglalkozó doktornőt ajánlotta, az elnökség azonban inkább az egyetem köztisztviselőben álló professzorát részesítette előnyben.

Idén is véleményt kértek, s a kuratóriumok meg is egyeztek. Talán épp a tavalyi esetből tanulva, az egyetemről választottak egy nagy tekintélyű irodalomtörténészt. Az elnökség ezúttal is másként határozott.

Nem szívesen bonyolodnék itt hosszú fejtegetésekbe arról, ki mit érdemel meg jobban, ki tett, s tesz többet Szegedért. Nem is ez a fontos az ügyben, hanem a mechanizmus. Az elnökségnek természetesen szabály adta joga, hogy eldöntse, kinek adja a fődíjat. Csak azt nem értem, miért kéri ki a szakértők véleményét, ha aztán attól teljesen függetlenül döntenek. Ha megvan a saját jelöltjük, akkor a véleményesdi csak kutyakomédia. Ha meg szakértőket hívnak segítségül olyan kérdésekben, melyekben ők maguk nem elég tájékozottak, akkor meg miért nem hisznek nekik? (márok)

Matúz a mesterbérletben

A mesterbérlet sorozat vendége Matúz István fuvolaművész, aki évekkal ezelőtt a szegedi konzervatórium növendéke volt. A zeneakadémia elvégzése után körbejárta a világot, s a legjelentősebb hangverseny-podiumokon mutatta be különleges játékát. Matúz nevéhez a legmodernebb fuvolatechnika kötődik. A neves művész a Weiner Leó kamarazenekarral a Tisza Szálló hangversenytermében ma este fél 8-tól hangversenyt ad. Fuvolapartnerre Cimarosa: G-dúr kettős versenyében Lass Zoltán lesz, aki

ugyancsak Sebestyén István tanítványa volt. Az esten elhangzik Johann Sebastian Bach egyik legrepresentatívabb műve, a h-moll szvit is. Haydn Krisztus hét szava a keresztán című oratóriumának vonós változatát prózai közjáték is színesíti. Andrejcsik István operaénekes a tételeket bibliai szövegmondással kíséri. Az előadók ösbemutatóval is megtisztelik a közönséget, amikor Arányi Aschner György (Bécsben élő művész) Concertinóját bemutatják. A Weiner kamarazenekart Weninger Richárd vezényli

Fénnyel írt látomások

Nem is tudom, illik-e olyan jól festeni egy rajz szakos főiskolai hallgatónak, ahogyan Tuzson-Berczeli Péter pillangó üldögél. A Joreggelt napsugár című képen furcsa alak öleli magához a fényzuhatagot. A tárlat legméretebb vásznát vágyak feszítik. A repülésé, a menekülésé? A képen, mint szétrobbant meteor darabjai, furcsa formák lebegnek, hullanak alá, hogy aztán elmerüljenek, feloldódnak az ég hidegké vizében. A Sámán tojásdad arcát vörös tűznyalábok, mint virág szirmai keretezik. Aphrodité viszont a szerelem tűzének lobogtatása helyett lilakék jeget dermeszt.

A '86-'87-ben datált képek persze csak első látásra különböznek a későbbiekétől. Az előző „kék-lila” korszak hűvös, földöntúli fényei a mostani, „vörös-narancs” korszak tüzei hasonló titkokat rejtegetnek. Tuzson-Berczeli egyik festményén Daidalos és Ikarusz is a titkot keresi. A győzelemét, a szabadságát? Ki tudja? A furcsa arcú figura, akár egy törött porcelántárgy darabjaira hullik. Mint annyi más is az ifjú festő képein. A „minden egész eltört” érzése, sejkik át a lazuromon, valószínű.

A tárlat egyetlen „Földön innen” teremténye Don Quijote, ki pajzsán virággal, rozszant lován, rozsdaronszolta páncéljában indul ta-

Pacsika Emilia

Egyelőre eredménytelen Pedagóguslobby a Parlamentben

A PDSZ kezdeményezésére a parlamenti pártok pedagógus országgyűlési képviselői megalakították a Pedagógus Képviselők Csoportját. A cél a pedagógusok érdekeinek képviselése a törvényhozásban. A képviselőcsoport hat módosító indítványt terjesztett a plénum elé a decemberi költségvetési törvényjavaslat vitája során:

1. Óvodai ellátás normáinak emelése (15 ezer — 17 ezer Ft/fő); 0,7 milliárd Ft.

2. Általános iskolai oktatás fejkvótáinak emelése (30 ezer — 31 ezer 500 Ft/fő) 1,7 milliárd Ft.

3. Gimnáziumi oktatás támogatása (44 ezer — 49 ezer Ft/fő) 0,62 milliárd Ft.

4. Nemzetiségi óvodai ellátás támogatása (5 ezer Ft/fő) 0,07 milliárd Ft.

5. Napköziotthonos ellátás fejkvótáinak emelése 1,4 milliárd Ft.

6. Felsőoktatás dologi kiadásaira 0,6 milliárd Ft.

Összesen: 5,09 milliárd Ft.

A szavazatok megoszlása:

	Igen	Nem	Tartózkodott
1.	128	157	27
2.	138	177	29
3.	129	169	43
4.	161	161	23
5.	324	11	9
6.	88	219	36

Pártok szerint: a kormánykoalíció tagjai az 5. kintve — leszavazták az inszámú javaslat kivételével a Hozzájuk

csatlakozott a Fidesz. Az SZDSZ és az MSZP képviselői az első ötöt megszavazták, míg a 6. esetében egyesben szavaztak.

A Kiszgazdapárt kivételével (nem képviseltette magát) a pártok egy-egy képviselője nyilatkozott a szavazásról a PDSZ által szervezett oktatáspolitikai fórumon.

MDF (Beke Katala): Kormánypárti képviselő a kormány előterjesztésére szavaznak, hiszen azért kormánypártiak. Személy szerint — államtitkárként — ő sem tehetett másként.

KDNP (dr. Horváth Antal): Nem a frakció lelki atyja, hogy személyenként tudja, de a többség nemmel szavazott.

Fidesz (Drahos Péter): A restriktív gazdaságpolitika jegyében nem akarnak kü-

lön preferálni egy réteget. Ezért nemmel szavaztak.

SZDSZ (Kelemen Péter): Szélektív restriktív politikát folytatnak, tehát megkezesik a forrást is. Mivel a költségvetésben találtak 70 milliárd forintot, igennel szavaztak.

MSZP (Bíró Ferenc): Pártja programjának megfelelően képviselőik megszavazták az előterjesztett javaslatokat.

A válaszokra Pokorni Zoltán (PDSZ-ügyvivő) kijelentette: nem új pénzforrásokat kellett volna előteremteni, hiszen az 5,09 milliárd forint az önkormányzatok számára lett félre téve normatív fejlesztésre. A tét csupán az volt, hogy ezt az összeget megkössék-e az iskolák, óvodák számára, vagy az önkormányzatok szabadon rendelkezzenek vele.

Várnagy Tamás